

Impressie Webinar 'Wkb, vergunningvrij en de gemeentelijke rol bij monumentenzorg' – 28 oktober 2020

Een interessant, maar ook complex thema: de impact van de aanstaande Wet kwaliteitsborging voor het bouwen op monumenten en Omgevingswet. Een kleine 140 gemeentelijke ambtenaren en anderen volgden deze digitale bijeenkomst op 28 oktober 2020.

Chats

Tijdens het Webinar nam Ilse Rijnveld (FGM / gemeente Delft) het voortouw met een eerste reactie en vragen. Ook door de deelnemers werd veel gebruik gemaakt van de mogelijkheid om via de chat vragen te stellen en op elkaar te reageren. Een samenvatting van de gestelde vragen en antwoorden is via [deze link](#) te bekijken.

De sheets die tijdens de bijeenkomst gebruikt zijn, kunt u [hier](#) downloaden.

Vooraf was de deelnemers al de nodige voorinformatie gestuurd die u [hier](#) kunt downloaden.

Verskillende activiteiten

Walter de Koning (ERM) leidde het thema in. Op 1 januari 2022 treedt tegelijk met de invoering van de Omgevingswet ook fase 1 van het stelsel voor kwaliteitsborging voor het bouwen in werking. De combinatie van die twee wetten heeft aanzienlijke en soms wat onverwachte effecten op de rol van het gemeentelijke toezicht op werkzaamheden aan monumenten. Tijdens deze bijeenkomst ruime aandacht voor die effecten in de periode 2022 – 2024, met soms een doorkijk na die periode (als fase 2 van de Wkb in werking getreden is). Het Bouw- en woningtoezicht wordt in het nieuwe stelsel veel minder inhoudelijk, gaf Walter de Koning aan. 'Maar voor het monumententoezicht blijft u de inhoudelijke toets doen.'

Effecten Wkb op monumentenzorg

Gert-Jan van Leeuwen (Xaraconsult) ging vervolgens in op de Wkb en de samenhang met de Omgevingswet. De beoordeling van het bouwen wordt gesplitst in een bouwtechnisch deel en een ruimtelijk deel. Het bouwtechnisch deel wordt na invoering van de Omgevingswet (incl. Wkb) verzorgd door de Kwaliteitsborger. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het ruimtelijk deel. Deze splitsing tussen bouwtechnische beoordeling en ruimtelijke beoordeling noemen we 'de knip'; de huidige bouwvergunning wordt dus geknipt in een technische bouwactiviteit en een omgevingsplanactiviteit.

De Wkb wordt gefaseerd ingevoerd: in 2022 voor Gevolgklasse 1 (seriematig bouwen etc.) en geldt in de periode 2022 – 2024 nog niet voor monumenten. Toch heeft fase 1 van de Wkb al wel vanaf het begin effect op de monumentenzorg:

- De Wkb geldt ook voor activiteiten aan gebouwen in beschermde stads- en dorpsgezichten (tenzij het een monument is).
- Belendende activiteiten: in geval van bouwactiviteiten met risico's voor een naastgelegen monument moeten worden afgestemd tussen kwaliteitsborger en gemeentelijk toezichthouder.
- De Wkb gaat niet alleen over de organisatie van het bouwtoezicht, maar ook over aansprakelijkheid van aannemers van werken. De nieuwe aansprakelijkheidsregels gelden vanaf het begin ook voor werk aan monumenten (en vergunningvrije werken).

Effecten Omgevingswet

Wico Ankersmit (Vereniging BWT) besprak de effecten van de Omgevingswet, met vooral veel aandacht voor vergunningplichtig - vergunningvrij.

Het effect van 'de knip' is dat veel meer bouwactiviteiten vergunningvrij worden, ook als het gaat om bouwactiviteiten aan monumenten. Dit is een tamelijk onbekend effect van de nieuwe regelgeving, maar behoeft zeker veel aandacht van de gemeenten.

Hij betoogde vervolgens dat 'vergunningvrij' niet betekent 'regelvrij'. Want voor bouwactiviteiten gelden ook op landelijk niveau eisen (via het Bbl).

Wat betreft de monumentenbescherming merkt hij op dat rijksmonumenten op landelijk niveau (dus bij wet) beschermd blijven, desgewenst in combinatie met lokale bescherming (via OPA's). De monumentenbescherming voor gemeentelijke en provinciale monumenten blijft ongewijzigd (via het omgevingsplan als omgevingsplanactiviteit). En, gaf hij aan, Omgevingsplanactiviteiten zijn lokaal te regelen (vergunningvrij, meldingsplichtig of vergunningplichtig). Dat vereist wel dat de gemeente zelf die gewenste regels daadwerkelijk opstelt. Minder nadruk op vergunningen vereist een andere invulling van het toezicht. Hij bepleitte meer aandacht van de gemeenten voor het verstrekken van informatie vooraf en voor het toezicht op de uitvoering.

Veel discussie was er over de effecten op de leges-inkomsten. Hoe kan meer informatie vooraf en toezicht bekostigd worden? Het is een illusie om te denken dat dit kostendekkend bekostigd kan worden gaf Ankersmit aan.

Voorkomen dat gaten vallen

Walter de Koning sloot de bijeenkomst af met onder meer de constatering dat we nog de nodige moeite zullen moeten doen om te voorkomen dat er gaten gaan vallen in de bescherming van monumenten. 'Stilzitten is geen optie'. Dat de overgang naar het nieuwe stelsel ingewikkeld is, bleek ook deze middag, 'en het zal reden zijn om ook in komende platformbijeenkomsten hier aandacht aan te blijven besteden'. Tot slot gaf hij aan dat in 2021 de website www.monumenttoezicht.nl wordt aangepast op de nieuwe wettelijke situatie.

